

ZPRÁVY
ČESKOSLOVENSKÉ
SPOLEČNOSTI
ENTOMOLOGICKÉ
PŘI ČSAV

ZDENĚK KOLEŠKA
SEZNAM BIOGRAFÍ ČS. ENTOMOLOGŮ

SEZNAM BIOGRAFIÍ ČESKOSLOVENSKÝCH ENTOMOLOGŮ

(ENTOMOLOGOVÉ NEŽIJÍCÍ)

I

ZDENĚK KOLEŠKA

P O K R A Č O V Á N Í

9

Dodatek k minulému svazku :

(M A Ř A N   Josef,   Doc., RNDr.)

B i b l i o g r a f i e :

- Sborník entomolog. odd. Nár. muz. v Praze, 30., 1956, p. 6-12.
Časopis Čs. spol. ent., 57., 1960, p. 407-409.
Acta ent. bohemoslov., 62., 1965, p. 501-502.
Acta ent. bohemoslov., 73., 1976, p. 63.
Věstník Čs. spol. zoolog., 43., 1979, p. 308-315.

Zprávy Čs. společnosti entomologické při ČSAV, Praha,

M A Š L   Kašpar

nar. 6.I.1832 v Mičovicích na Budějovicku - zemř. 10.IV.1898 v Chrudimi. Národnost česká. Středoškolský profesor. Přírodovědec, zoolog a botanik.

Studoval na gymnáziu v Českých Budějovicích a pak na německé univerzitě v Praze. Po ukončení studií nastoupil v roce 1858 jako suplující učitel na tříleté období do reálky v Chomutově. Roku 1861 dostal definitivu na nižší reálce v Příbrami a působil tu 7 let. V roce 1868 přešel na gymnázium v Chrudimi, kde učil až do 1. srpna 1894, kdy odešel na odpočinek. Vyučoval přírodopis a v nižších třídách též fyziku a chemii. V letech 1868-1890 byl správcem gymnazijního přírodopisného kabinetu, o který se vzorně staral, jeho sbírky doplňoval vlastními sběry přírodnin a obohatil je též četnými dary, získanými ze sběrů cestovatele MUDr. Emila Holuba.

V entomologii se Mašl zabýval sběrem a studiem brouků (Coleoptera), jejichž faunistický průzkum prováděl na Chrudimsku, spolu s průzkumem floristickým. Na základě svých zjištění a poznatků napsal práci "Brouci okolí chrudimského", kterou uveřejnil v Programu c.k. reálného a vyššího gymnázia v Chrudimi v r. 1883. Do přírodovědeckého časopisu Vesmír z roku 1874 napsal odborný článek "Postupná doba líhnutí hmyzu". Pro výuku botaniky zpracoval a samostatně vydal "Analytický klíč botanický".

M A T E R N A   Eduard

nar. - zemř.

Národnost slovenská. Člen Přírodovědeckého spolku župy Trenčínské. Entomolog-amatér.

Působil v Ilavě. Patřil ke spolupracovníkům dr. K. Brančíka při koleopterologickém průzkumu Trenčínska a svými faunistickými údaji přispěl do Doplnku Coleopter publikovaném v roce 1891. Samostatně do spolkové ročenky napsal práci "Ein Ausflug auf den Vápecz" (Výlet na vrch Vápeč). Jahresheft des Naturwissenschaftlichen Vereines des Trencsines Komitates, X., 1887., p. 93-99.

M A T E R N A   Jan

nar. 1802   -   zemř. 1876.

Národnost česká. Katolický duchovní. Včelař a včelařský publicista.

Působil jako farář v Moravanech u Pardubic, kde se věnoval praktickému včelaření. Byl aktivním spolupracovníkem Hospodářských novin, kam v padesátých letech min. stol. zasílal články na pokračování se včelařskou tematikou. Z těchto článků možno jmenovat "Včelařství - Bienenzucht" (1854), "Smíšení vlašských včel s našimi domácími" (1854), "Rozmluvy včelařské" (1855), "Návrh na založení Jednoty včelařské" (1857). Byl zakladatelem plemenného chovu včel a jako jeden z prvních včelařů dovažel včely "vlašky". V roce 1864 byl spoluzakladatelem Prvého včelařského spolku v Chrudimi.

M A T Ě J K A   Alois, Doc., RNDr., DrSc., laureát Státní ceny

nar. 30.X.1898 v Linci v Rakousku -   zemř. 28.VIII.1978 v Praze.

Národnost česká. Geolog, docent Karlovy univerzity, rada Státního geologického ústavu. Člen Král. čes. učené spol. nauk, Učené spol. Šafaříkovy, Národní rady badatelské. Člen Klubu přírodovědeckého v Praze od r. 1919. Entomolog-amatér, koleopterolog. Členem Čs. spol. ent. v od r. 1934.

Vystudoval reálné gymnázium v Praze, Truhlářské ulici a po maturitě v roce 1917 vstoupil na právnickou fakultu Karlovy univerzity v Praze. V roce 1919 přestoupil na filozofickou a později na novou přírodovědeckou fakultu KU, kde se věnoval studiu geologie. 31.3.1922 byl promován doktorem přírodních věd, ale již od 1.3.1920 se stal výpomocným asistentem v geologickém ústavu české techniky u prof. R. Kettnera. Odtud ještě před dokončením studia přešel od 1.11.1921 jako asistent k prof. Purkyňovi do Státního geologického ústavu, kde od té doby působil trvale až do roku 1974, kdy odešel na odpočinek a žil ve svém soukromí. Jako pracovník geologického ústavu se v r. 1929 habilitoval na přírodovědecké fakultě KU pro obor geologie a v r. 1954 byl za své dílo vyznamenán Státní cenou. V r. 1956 mu byla udělena hodnost doktora věd. V díle dr. Matějky je oceňován jeho průkopnický podíl na novodobém regionálním geologickém výzkumu Karpat a po roce 1946 pak organizace širokého komplexu výzkumných prací zahrnujících nejen vlastní geologii, ale i paleontologii a geofyziku Karpat.

V rámci svých přírodovědeckých zájmů se vedle geologie věnoval studiu entomologie, kde se zabýval sběrem, faunistickým průzkumem a studiem brouků (Coleoptera). Při svých častých geologických průzkumech

různých míst na východě republiky, měl mnoho příležitostí provádět koleopterologické sběry, které podnikal nejčastěji s přítelem a geologem dr. O. Kodymem. V období první Čs. republiky sbíral na mnoha lokalitách bývalé Podkarpatské Rusi, např. v r. 1934 v okolí Trebušan. Nejvíce pak na Slovensku, kde na Chlebu v pohoří Malé Fatry zjistil nový druh drobného Carabida, který entomolog K. Všetečka v r. 1938 pojmenoval *Trechus matějkaei* Všet. Matějkovy sběry Chrasomelid ze slovenských lokalit cituje J. Roubal v Katalogu Col. III. Z Čech jsou v literatuře citovány Matějkovy sběry z okolí Lázní Mšené u Budyně. V červnu r. 1937 podnikl společně se dr. O. Kodymem a dr. C. Purkyněm výzkumnou entomologickou cestu do pohoří Golešnica v jižní Jugoslávii. Z dalších nových taxonů byl k jeho počtě pojmenován jugoslávský střevlík *Nebria ganglbaueri matějkaei* Mař. (1939).

B i o g r a f i e :

Kulturní adresář ČSR, II.roč., Praha 1936 (Matějka A., p. 331).

Naučný geologický slovník, II. díl M-Ž (Matějka A., p. 741-742). Vyd. ČSAV, Praha 1961.

Kettner R.: Dr. Alois Matějka šedesátníkem. Čas. Mineral. Geol., 3-4, 1958, p. 516-518.

Roth Z.: Šedesát let docenta dr. Aloise Matějky. Věst. Ústř. Úst. geol., 33., 1958, p. 389-400.

Koutek J.: K sedmdesátinám doc. dr. Aloise Matějky. Čas. Mineral. Geol., 13., 1968, p. 489-491.

Roth Z.: Zemřel doc. RNDr. Alois Matějka, DrSc., laureát státní ceny. Věst. Ústř. Úst. geol., 54., 1979, p. 61-62.

Eliáš M.: Zemřel doc. RNDr. Alois Matějka, DrSc. Čas. Mineral. Geol., 23., 1978, p. 323-324.

M A Ě J K A   Jaroslav

nar. - zemř. 15.XI.1925 v Praze

Národnost česká. Voják z povolání, obchodní úředník. Entomolog-amatér, koleopterolog. Členem Č. spol. ent. od r. 1911.

Žil a působil v Praze jako důstojník c.k. rakouské armády v hodnosti nadporučíka. V r. 1913 odešel do výslužby, ale po vypuknutí první světové války byl znovu povolán do armády a v letech 1914-1918 konal vojenskou službu v hodnosti c.k. rytmistra. Po skončení války nastoupil civilní zaměstnání a začal pracovat jako sekretář hrušovanské rafinerie se sídlem v Praze.

V entomologii si oblíbil sběr a studium brouků (Coleoptera), ze

kterých si později jako vyspělý sběratel ke studiu vybral zástupce rodu *Orina* (Chrysomelidae, Col.). Sběry prováděl v širším pražském okolí a na řadě dalších lokalit v Čechách, na Moravě i na Slovensku. Např. v r. 1911 v Krkonoších a v Jeseníkách (Praděd), v r. 1912 v Dražanské vysočině, v r. 1913 ve Zdechovicích u Kladruhu, v Loštovicích na Moravě a na Slovensku v Nízkých i Vysokých Tatrách. Podnikl výzkumné entomologické cesty do Jugoslávie - v r. 1913 Přímoří - Chorvatsko a v r. 1914 Srbsko, Makedonie. Po první světové válce navštívil také Podkarpatskou Rus, kde sbíral na Hoverle v pohoří Karpat. Na Krivošiji v Jugoslávii objevil slepého *Silphida*, kterého francouzský entomolog prof. René Jeannel popsal a pojmenoval jako *Blattochaeta mačchai*. Entomologovi J. Mačchovi k počtě pojmenovali někteří autoři nově zjištěné a popsané taxony brouků jeho jménem. Jsou to: *Staphylinidi* - *Lathrobium ljubotense* a. *mačchai* Ramb. (1915), *Glyptomerus mačchai* Ramb. (1928) a *Carabidi* - *Molops mačchai* Roub. (1917), *Brachynus mačchai* Jedl. (1924), *Duvalis mačchai* Jedl. (1929), *Haptoderotapinus mačchai* Jedl. (1930).

M A T I N A Vincenc, MUDr.

nar. 26.XII.1882 v Polné - zemř.

Národnost česká. Odborný lékař-stomatolog. Entomolog-amatér, lepidopterolog a koleopterolog. Členem Čs. spol. ent. od r. 1963.

Po ukončení studia medicíny nastoupil jako vojenský lékař a působil ve Vídni a v Terezíně. V letech 1914-1918 byl šéflékařem pražské kadetní školy. Byl členem vojenské mafie a spolu s majorem Rošickým organizoval domácí protirakouský odboj. Po první světové válce si zařídil vlastní ordinaci a pracoval jako soukromý zubní lékař v Praze. V mladších letech se zabýval historií, studoval a vydával časopis "Staré české rody".

Entomologii se začal věnovat až po druhé světové válce, kdy začal sbírat motýly (Lepidoptera) a brouky (Coleoptera) v okolí svého letního sídla na Malé Skále. Členem Československé společnosti entomologické se stal až v pokročilém věku 81 let z popudu prof. J. Roubala, se kterým byl ve velice přátelském styku. V r. 1949 sbíral dr. Matina na Malé Skále vzácnou aberaci drabčíka *Quedius mesomelinus* Marsh., kterou Roubal v r. 1950 popsal a k jeho počtě pojmenoval *ab. matinae* Roub.

nar. 5.V.1897 v Senoradech u Vel. Bíteše - zemř. 3.I.1970 v Brně. Národnost česká. Vojenská osoba z povolání. Entomolog-amatér, koleopterolog. Členem Čs. spol. ent. - moravsko-slezský odbor Brno od r. 1931.

V letech 1903-1908 vychodil pětiletou obecnou školu v Senoradech, odkud přešel na čtyřletou českou reálku do Brna, kde ukončil studium v r. 1912. V období 1912-1916 ještě absolvoval s vyznamenáním obchodní akademii v Brně. V době I. světové války byl v r. 1916 povolán do školy záložních důstojníků v Jihlavě a odtud v hodnosti podporučíka odjel na frontu do Itálie a Jižních Tyrol. Po válce v r. 1918 zůstal jako voják z povolání v činné službě československé armády. V letech 1929-1937 vystudoval válečnou školu v Praze a dosáhl hodnosti štábního kapitána. V období německé okupace 1939-1945 pracoval jako civilní úředník v Brně a do činné služby čs. branné moci znovu nastoupil dnem 5.5.1945. 1. října 1946 byl povýšen do hodnosti podplukovníka a zároveň mu byla udělena medaile I. stupně za zásluhy. Od 1.7.1949 odešel do výslužby.

V entomologii se věnoval sběru a studiu brouků (Coleoptera). V českých zemích sbíral v okolí všech míst, kde jako voják služebně působil. Nejvíce a nejčastěji sbíral na Moravě, především v okolí svého rodiště Senorad, v okolí Brna, na Pouzdřanské stepi, na hadcové stepi u Mohelna, v okolí Kletkovic na Třebíčsku a na Českomoravské vrchovině. V Čechách sbíral v pražském okolí, hlavně v Čelákoviciích, v okolí Mladé Boleslavi a Kutné Hory. V okolí rodných Senorad prováděl také myrmekologické sběry, které poskytl pro práce o mravencích Doc. RNDr. J. Kratochvílovi. Několik zahraničních sběratelských exkurzí podnikl na Balkán. V r. 1937 byl zvolen do výboru moravsko-slezského odboru Čs. spol. ent. v Brně jako revizor účtů. Publikoval několik koleopterologických prací v brněnských Entomologických listech, např. "*Potosia hungarica* Hrbst. - nález na Hádech u Brna" (1939), "*Carabus scabriusculus* Oliv. - příspěvek k jeho rozšíření" (1939), "*Anthaxia olympica* Kiesew." (1939). Matouškova obecná sbírka evropských brouků o rozsahu 17.800 ex. a speciální sbírka cavernicorních brouků z Balkánu o rozsahu 149 ex. jsou uloženy v entomol. odd. Moravského muzea v Brně.

M A T Ú Š K A (Matusska) Jozef

nar. 15.VI.1759 v Teranech, okr. Krupina - zemř. 1851.

Národnost slovenská. Duchovní, odborný spisovatel a publicista.

Žil a působil jako evangelický farář v Rykičnici v okrese Krupina na Slovensku. Zabýval se zkoumáním účinné ochrany ovocných stromů proti hmyzím škůdcům a konal pokusy s pěstováním bource morušového (*Bombyx mori* L.). Zařídil si vlastní hedvábnickou stanici, kde prováděl pozorování chovů a zkoumal nejúčinnější chovné metody. O svých zkušenostech z této činnosti napsal práce "O pěstování ovocných dřevin a o boju proti škodcom" (1845), "Poučení o vychovávání stromu jahodového a hodvábných húsenic" (1845).

M A T Y Á Š Mikuláš

nar. - zemř. 1884.

Národnost česká. Učitel a včelař.

Působil jako učitel v České Třebové, kde se též aktivně zabýval včelařením. Podle svých praktických poznatků a na základě odborných zkušeností napsal v roce 1862 knihu "Včelařství - Bienenzucht". V roce 1864 byl spoluzakladatelem včelařského spolku v Chrudimi.

M A U L E Václav, PhDr.

nar. 13.XI.1884 v Sušici - zemř. 28.V.1945 v Praze.

Národnost česká. Středoškolský profesor, zaměstnanec státní správy. Přírodovědec, entomolog-amatér, koleopterolog. Členem Č. spol. ent. v letech 1905-1912.

Po studiu na střední škole začal studovat přírodní vědy na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze, kde byl v r. 1908 promován doktorem filozofie. Na kratší dobu se stal asistentem prof. Vejdovského a v roce 1909 přešel jako profesor na střední školu. Nejprve působil na několika gymnáziích v Praze jako výpomocný profesor a od r. 1911 se stal definitivním profesorem přírodopisu na gymnázium v Turnově. Za I. světové války vykonával práci rentgenologa ve vojenských nemocnicích a po r. 1918 odešel na Slovensko, kde působil v Bratislavě jako přednosta školského referátu ministerstva školství. V roce 1933 přešel na ministerstvo školství v Praze, kde byl pověřen vedením vysokoškolského odboru a v r. 1938 se stal definitivním přednostou tohoto odboru. Za německé okupace se zapojil do odboje proti nacistům, byl však v r. 1944 zatčen a vězněn na Pankráci a v Terezíně.

Entomologii se věnoval od studentských let a hlubší zájem projevil o brouky (Coleoptera). Zaměřil se na sběr a faunistický průzkum mršníků (Histeridae) a zabýval se hlubším studiem jejich determinačních znaků. Sbíral v nejbližším okolí Prahy (např. Bráník, Prokopské údolí, Císařský ostrov), na Křivoklátsku, v okolí Turnova, v Klatovech a na Šumavě. V r. 1910 podnikl spolu s prof. J. Roubalem entomologickou exkurzi po západní Rusi, zejména do Bělověžských lesů. V období své činnosti v České společnosti entomologické zpracoval a proslovil několik odborných přednášek, např. "O stručném přehledu determinačních znaků druhu rodu *Hister*" (20.2.1906), "O zviřeně a přírodních poměrech na Šumavě" (23.3.1909), "O výsledcích entomologické exkurze po západní Rusi" (20.6.1911). V Časopise Č. spol. ent. uveřejnil práce "Hromadné objevení se *Trichonyx sulcicollis* Rehb. v Praze" (1905) a "Názorný klíč českých druhů rodu *Hister* Linn." (1906). K Mauleho počtě pojmenoval v r. 1910 J. Roubal nový druh *Ipida Crypturgus maulei* Roub.

B i o g r a f i e :

Kulturní adresář ČSR, II. roč. (Maule V., p. 335), 1936 Praha.

Breindl V.: Dr. Václav Maule. Věstník Čs. zoolog. spol., X., 1945-1946 p. 46-47.

M A Y   Jan

nar. 27.VIII. 1882 Kerhartice (Gersdorf), okr. Děčín - zemř. 18.II. 1959 v Praze. Národnost česká. Voják z povolání. Entomolog-hymenopterolog. Členem Čs. spol. ent. od r. 1932. Externí spolupracovník entomologického oddělení Národního muzea v Praze.

V letech 1888-1893 vychodil 5 tříd obecné školy v Dolní Kalné a v letech 1893-1899 6 tříd reálky v Litoměřicích a v Praze. V období 1899-1902 absolvoval v Praze 3 ročníky kadetní vojenské školy a od r. 1902 byl odveden do c.k. rakouské armády. V r. 1905 získal hodnost poručíka, později nadporučíka (1911) a kapitána (1915). Od 4.11.1918 do 30.5. 1925 konal činnou službu v československé armádě I. Čs. republiky a dosáhl zde hodnosti majora (1919). V průběhu své aktivní vojenské služby působil v četných posádkách Budapešť (1902-1907), Halič (1912-1914), Przemyśl (1916), Piešťany (1916), Františkovy Lázně (1918), Komárno (1920), Levoča (1922), Prešov (1922-1923). V roce 1925 byl dán do výslužby a žil v Praze.

V entomologii se zabýval studiem československých druhů rodů *Bombus* Latr. a *Psithyrus* Lep. (Hymenoptera, Apoidea). Prováděl faunistický průzkum čmeláků Krkonoš a Podkrkonoší, okolí České Kamenice, Stano-

vic, Písku, Sušice, Šumavy, severní Moravy a Pavlovských kopců. V letech 1954-1955 konal z pověření Slezského studijního ústavu v Opavě průzkum čmeláčí fauny Slezska. Prozkoumal čmeláky Rychlebských hor a čmeláky v okolí Krnova. Věnoval zvláštní pozornost biocenózám jednotlivých lokalit a hlavně pak bionomii druhů, které velmi podrobně studoval v přírodě i pěstoval v úlech. Byl v čilém styku s předními zahraničními odborníky a v Národním muzeu srovnal rozsáhlý hymenopterologický materiál ze sbírek Gradla, Dudy, Klapálka, Kheila, Kubese, Šusterky, Nickerla, Trakala a Uzla. Všechny své sběry odevzdal entomologickému oddělení Národního muzea v Praze. Podstatnou část výsledků své životní průzkumné práce uložil ve svých vědeckých pracích, kterých napsal více než patnáct. Pro příklad možno uvést: "Pačmeláci (Psythyriinae) v Čechách a na Moravě" (1934), "Čmeláci a pačmeláci v okolí Písku, v okolí Sušice a na Pardubicku" (1938), "Čmeláci a pačmeláci (Hym. Bombidae) sz. Slezska" (1957). V roce 1959 vyšla v SZN Praha Mayova kniha o názvu "Čmeláci v ČSR - jejich bionomie, chov a hospodářský význam". Byla to po více než padesáti letech a po vydání prací Slavička a Klapálka opět česky psaná, moderní a všestranně pojatá monografie této skupiny.

B i o g r a f i e :

- 1 - : Nekrolog - Jan May. Časopis Čs. spol. ent., 57., 1960, p. 94.

B i b l i o g r a f i e :

Časopis Čs. spol. ent., 57., 1960, p. 94-95.

Smetana O.: Entomologická bibliografie Československa 1951-1960. (May J., p. 87). Academia-Praha, 1969.

M A Y E R   Johann, Med. Dr.

nar. 6.II.1754 v Praze - zemř. 5.VI.1807 v Praze.

Národnost německá. Lékař, dvorní rada. Přírodovědec a přední organizátor české přírodovědy. Sekretář pražské Učené společnosti, člen pražské Hospodářské společnosti a člen řady dalších vědeckých společností, např. Kais. Leopold Deutsche Akademie der Naturforscher, Gesellschaft der naturforschenden Freunde zu Berlin aj.

Vystudoval lékařství v Praze a brzy po získání doktorátu medicíny byl znám jako dobrý praktický lékař. Jeho lékařské znalosti došly uznání i v kruzích nejvyšších, kdy získal tituly královského polského dvorního rady (r. 1777) a rakouského císařského rady (r. 1797). Jako vzdělanec a lékař vyvíjel aktivní snahy o organizaci vědy na domácí půdě a vlastní vědeckou práci zaměřoval hlavně na oblast tehdejší tzv.

"Naturgeschichte" - přírodopisu všech tří říší, tj. botaniky, zoologie a mineralogie. Stal se jednou z ústředních postav ve skupině přírodovědců, kteří po oživení zájmu o přírodní vědy v Čechách ve druhé polovině 18. století usilovali o organizaci domácího vědeckého života. Shromažďoval přírodniny ve své sbírce a udržoval přímým stykem i písemně vědecký kontakt s mnoha badateli domácími i zahraničními, čímž si zajišťoval informace o nejdůležitějších vědeckých objevech. To se pak projevilo zejména v jeho činnosti vydavatelské a také v jeho vlastní vědecké práci.

Zájem o entomologické otázky projevil J. Mayer v některých svých pracích, z nichž možno uvést "Poznámky o přírodních poměrech okolí Sušice v Čechách a části přilehlého pohoří - Bemerkungen über natürliche Gegerestände der Gegent um Schüttenhofen in Böhmen, und eines Theils der benachbarten Gebirge" (1779). Zjištěný hmyz z tohoto území je v práci uveden na str. 150-152 a 183-184. V práci "Insektenbeschreibungen" z r. 1781 uveřejnil Mayer popisy všech vývojových stádií mýry *Phaenocarpa frumentata* a roztoče, kterého uvedl pod jménem *Acarus plantarum*. V "Pojednání Soukromé společnosti v Čechách o matematice, historii vlasti a přírodě - Abhandlungen einer Privatgesellschaft in Böhmen zur Aufnahme der Mathematik, der vaterländischen Geschichte, und Naturgeschichte" (1779) jsou uvedeny údaje o českých hmyzích hálkách. Mayer byl též jedním z prvních propagátorů a organizátorů přírodovědeckého průzkumu Čech z hlediska botanických, zoologických a mineralogických průzkumů. Mayerovy přírodovědecké sbírky přešly po jeho smrti do vlastnictví jeho bratra, univerzitního profesora dr. Josefa Mayera.

B i o g r a f i e :

Anonym: Biographie des Med. Dr. Johann Mayer. Abhandl. Böhm. Ges. Wiss., III. F., 2. Bd. (1807) 1811, p. 33-43.

Anonym: Versuch einer Biographie des Herrn Johann Mayer. Prag, 1808.

Eisnerová V.: Johann Mayer (1754-1807). Věstník ČSAV, 79., č. 5, 1970, p. 443-453.

M A Y E R   Karel, RNDr.

nar. 1912 ve Vodňanech - zemř. 11.VIII.1939 v Brně.

Národnost česká. Asistent zoologického ústavu Masarykovy univerzity v Brně. Entomolog-trichopterolog. Členem Čs. spol. ent. - odbor moravsko-slezský v Brně od r. 1936. Člen Přírodovědeckého klubu v Brně a Přírodovědeckého klubu v Třebíči.

Vystudoval Jiráskovo gymnázium v Českých Budějovicích, odkud po-

čátkem školního roku 1931 přešel studovat přírodovědeckou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Ve svém zanícení pro studium zoologie se záhy stal demonstrátorem a později nehonorovaným asistentem zoologického ústavu Masarykovy univerzity, kde pak v letech 1937-1939 působil jako řádný asistent. Za svých gymnazijních studií uveřejnil v r. 1930 v Jihočeském obzoru ornitologický příspěvek "Sbírka ptáků MUDra Jana Píchy" a k ornitologickému poznání jižních Čech přispěl později ještě dvěma dalšími příspěvky ve vlastivědném sborníku Zlatá stezka. Hlavním zájmem Mayerova studia se však brzy po vstupu na univerzitu stala entomologie. Byl to řád chrostíků (Trichoptera), kterým věnoval pozornost jak po stránce systematické, tak i zoogeografické, ekologické a etologické, čímž se stal následníkem a pokračovatelem v díle Klapálkově. Řadu prací o této skupině zpracoval nejprve z jižních Čech a záhy postupně následovaly práce o trichopterofauně i z jiných krajů Československa. Na Klapálkovo dílo navázal však i tím, že si všímal také jiných řádů (Plecoptera, Ephemeroptera a Panorptata), o jejichž zástupcích zpracoval rovněž několik prací, např. "Rod Boreus (Panorptata - Boreidae) v Československu" (1938) s popisem nového druhu Boreus kratochvíli Mayer. Fauna vodních tůňek dutých bukových kmenů (tzv. aendroteln) a naši lupenonoží koryši byli předmětem jiných jeho prací, jimiž přispěl k poznání zvířeny našich krajů. Z jeho trichopterologických prací možno uvést "Chrostíci povodí Blanice a Zlatého potoka" (1933), "První příspěvek k poznání chrostíků Československé republiky" (1935), "Příspěvek k poznání chrostíků jižního svahu Vysokých Tater" (1936), "Příspěvek k poznání chrostíků okolí Rajce" (1936), "Druhý příspěvek k poznání chrostíků Československé republiky" (1938), "O Trichopterách Vysokých Tater" (1938-39) a jiné. V roce 1937 napsal také dvě zajímavé práce o slovenských mravkolvech (Myrmeleontidae). Ve většině svých prací spojoval Mayer vedle hledisek entomologických hlediska všeobecně zoologická s hledisky prakticko hydrobiologickými a jako odchovanec univerzity nezapomínal na potřeby praxe, s níž zůstával stále v úzkém styku.

B i o g r a f i e :

Teyrovský V.: Za + RNDr. Karlem Mayerem. Příroda, 32., 1939, p. 241-242.

Kratochvíl J.: Vzpomínáme Dr. K. Mayera.... Entomologické listy (Folia entomologica), 2., 1939, p. 122-123.

Schleben H.: Mayer Karel (1912-1939). Arbeiten über morphologische und taxonomische Entomologie. Berlin, 7., 1940, p. 336.

nar. 24.VII.1874 v Žamberku - zemř. 28.XII.1935 v Brně.

Národnost česká. Hospodářský úředník, samostatý továrník. Entomolog-amatér, koleopterolog. Členem Č. spol. ent. od roku 1908. Člen Klubu přírodovědeckého v Brně. V letech 1920-1930 za ČSR uváděn v Entomologen Adressbuch A. Hoffmanna, Vídeň.

Po studiích byl v mladším věku zaměstnán jako úředník u různých firem v Německu (Kolín n. R., Mannheim) a později v Praze, kde působil do roku 1909 jako disponent. V roce 1910 přešel do Brna jako disponent Agrobanky a tuto funkci zastával do roku 1920. Po roce 1920 si v Brně zařídil vlastní menší továrnu a vedl ji až do konce života.

V entomologické činnosti se věnoval koleopterologickému studiu. Společně se starší generací brněnských koleopterologů (A. Fleischer, J. Fleischer, R. Formánek, L. Melichar aj.) pomáhal budovat koleopterologický výzkum Moravy a velmi aktivně se zúčastnil výzkumu po první světové válce zoologicky objevených zajímavých jihomoravských stepních lokalit. Ve dvacátých letech podnikl se skupinou brněnských entomologů několik faunistických zájezdů na bývalou Podkarpatskou Rus. Sbíral zde v okolí Užhorodu, na Pietroši, na Hoverle, Blíznici a Pop Ivanu. Neméně důležitost než domácí faunistický výzkum měly jeho cesty do zahraničí. V roce 1910 sbíral v okolí Kimpulunyagenu v Sedmíhradsku. Navštívil Egypt, Palestinu, procestoval Rusko až do Vladivostoku, později sbíral v Polsku a v Itálii. Nejraději však jezdil sbírat do Transylvánských Alp, odkud vždy přivezl mnoho vzácného a cenného entomologického materiálu. Během života sbíral na mnoha místech Čech i Moravy, z nichž možno jmenovat pražské okolí, Křivoklátsko, okolí Kopidlno, okolí Brna, v Náměšti na Moravě, ve Střelcích u Brna, v okolí Třebíče, u Rakvic a na jiných místech. Dr. Ant. Fleischer ve svém "Přehledu brouků ČSR" cituje významnější Mazurovy nálezy tesaříků z Křivokláta a údaje o významných nálezech tesaříků poskytl také dr. Leo Heyrovskému pro jeho Seznam tesaříků z roku 1930. V květnu roku 1922 chytil na Moravě jednoho z nejvzácnějších kovaříků *Limonius violaceus* Müller. Karel Mazura byl také znám jako mecenáš vědy, finanční přispěvatel na pořádání četných exkurzí pro mladé přírodovědce a podporovatel poctivé práce vysokoškolských studentů.

Výsledky své celoživotní entomologické sběratelské činnosti uložil Mazura ve své rozsáhlé sbírce palearktických Coleopter, kterou ještě za svého života věnoval Zoologickému ústavu Masarykovy univerzity v Brně.

B i o g r a f i e :

Hoffer A.: Za panem továrníkem Karlem Mazurou. Časopis Čs. spol. ent., 33., 1936, p. 174-175.

M E L H U B A   H y n e k

nar. - zemř. 1927

Národnost česká. Učitel, včelař, organizátor a odborný včelařský publicista.

Působil jako řídící učitel obecné školy. Zabýval se aktivně včelařstvím a speciálně se jako odborník věnoval úlové otázce. Byl dlouholetým spolupracovníkem obrázkového časopisu "Praktický rádce včelařů", který byl věnován veškerým zájmům včelařů v Čechách, na Moravě, ve Slezsku i na Slovensku. Byl též spolupracovníkem a přispěvatelem časopisu "Včela moravská". Napsal práce: "O včelích příbytcích" (Vč. m., 1923).

M E L I C H A R   L e o p o l d , M U D r .

nar. 5.XII.1856 v Brně - zemř. 2.IX.1924 v Brně.

Národnost česká. Lékař, ministerský rada. Entomolog-amatér, homopterolog, koleopterolog. Členem Č. spol. ent. od r. 1904, čestný člen od r. 1910. V roce 1920 za ČSR uveden v Entomologen Adressbuch A. Hoffmanna, Vídeň.

Studoval na českém gymnáziu v Brně, kde v r. 1875 maturoval. Po maturitě vstoupil na lékařskou fakultu v Praze, kde byl 22. ledna 1881 promován doktorem veškerého lékařství. Po promoci byl činný jako externista a sekundář na různých odděleních v pražské všeobecné nemocnici. V r. 1882 byl povolán do vojenské služby v Bosně, kde působil jako posádkový lékař v Sarajevu, Kiseljaku a v Dobropolji. Po ukončení vojenské služby se vrátil do Prahy, ale v r. 1883 složil fysikátní zkoušku a byl přijat do státních služeb. Získal hodnost sanitního asistenta a byl přidělen do Dačic na Moravě. V r. 1885 byl povolán do zdravotnického odboru moravského místodržitelství a v r. 1888 do služeb ministerstva vnitra ve Vídni, kde ve zdravotním oddělení působil v různých služebních hodnostech až do r. 1911, kdy získal titul ministerského zdravotního rady. V téže roce odešel na vlastní žádost do výslužby a žil až do konce života v Brně.

Vedle činnosti lékařské a úřední, začal se dr. Melichar zabývat studiem entomologickým, ke kterému byl získán a povzbuzen českým entomologem prof. Ladislavem Dudou. Začal se věnovat studiu hmyzu stejno-

křídleho (Homoptera), hlavně fauně kříšů (Cicadinea). Aktivně začal tuto skupinu hmyzu studovat a v průběhu let se vypracoval na znalce, který v tomto oboru získal světové vědecké uznání. Svou publikační činnost zahájil spisem "Cicadinen von Mitteleuropa" (1896, F. Dames, Berlin) a pokračoval monografickým zpracováním četných skupin řádu Homoptera různých zeměpisných oblastí, které uveřejňoval v časopisech *Verhandlungen der Zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien*, *Wiener entomologische Zeitung*, *Annals d. k.k. Naturhist. Hof-Museums Wien*, ve zprávách petrohradské akademie, ve zprávách maďarského přírodovědeckého muzea i ve sbornících přírodovědeckých společností domácích. V r. 1901 napsal práce "Rozbor kříšů z čeledi Membracidae a Cercopidae" a v r. 1902 "Rozbor kříšů palearktických z čeledi Cicadidae Fieb.", které uveřejnil ve Věstníku Klubu přírodovědeckého v Prostějově. V r. 1903 vydal podrobné zpracování kříšů ceylonských "Homopteren-Fauna von Ceylon" (1903, F. Dames, Berlin). Podnět k sepsání této práce daly bohaté sběry, které získal prof. Dr. J. Uzel za svého pobytu na Ceyloně. Od té doby začal s velikou pílí studovat i exotické Homoptery, z jejichž průzkumů mnoho cenných prací věnoval fauně africké a asijské. Melicharovy spisy se vyznačovaly neobyčejnou přesností a důkladností a bylo pro něj charakteristické, že nejraději monograficky zpracovával vždy celé skupiny nebo Homoptera určitých oblastí. Za účelem studia hmyzu podnikal nákladné zahraniční cesty, ze kterých se vracel s bohatými entomologickými sběry. V květnu r. 1902 se vypravil na entomologickou cestu na Kavkaz, v r. 1906 do Španělska a Tangeru a po první světové válce odjel na entomologickou exkurzi do severní Afriky. Uveřejnil přes 70 odborných pojednání i obsáhlých spisů v jazyce českém, německém, francouzském i v latině. Byl v písemném styku s četnými entomology doma i v zahraničí, např. v r. 1907 s Ant. Hermannem Fasslem z Teplic, v r. 1913 s Antonem Krause z Eberswalde v Německu a v letech 1922-1923 korespondoval s entomologickou firmou Staudinger v Drážďanech. Melicharova sbírka řádů Homoptera a Coleoptera ze všech zoogeografických oblastí je uložena v entomol. odd. Moravského muzea v Brně.

B i o g r a f i e :

Navrátil M.: Almanach českých lékařů. (Melichar L., p. 194-196). Praha, 1913.

Navrátil M.: Dvorní rada MUDr. Leopold Melichar. Čas. Č. spol. ent., 13., 1916, p. 84-86.

Navrátil M.: Hofrat Dr. Leopold Melichar. Wiener Entomologische Zeitung, 36., 1917, p. 31-33.

- Rbk. (Rambousek F.): MUDr. Leop. Melichar. Čas. Čs. spol. ent., 21., 1924, p. 41.
- Rambousek F. J.: MUDr. Leopold Melichar (Posmrtná vzpomínka). Čas. Čs. spol. ent., 22., 1925, p. 1-3.
- Anonym: Notizen. Dr. Leopold Melichar. Wiener Entomologische Zeitung, 41., 1924, p. 186.
- Zapletal V.: Přínos moravských lékařů k rozvoji české entomologie. (Dr. Fleischer, Dr. Melichar, Dr. Šulc). Scripta medica, 37., 1964, p. 104.

B i b l i o g r a f i e :

- Index Litteraturae Entomologicae, Serie II., Bd. 3., p. 83.
- Navrátil M.: Almanach českých lékařů. 1913, Praha, p. 195-196.
- Wiener Entomologische Zeitung, 36., 1917, p. 33-35.
- Časopis Čs. spol. ent., 22., 1925, p. 3.
- Verhandlungen des Naturforschenden Vereines in Brünn, 59., 1925, p. 34-38.

M E L L Alexander

nar. - zemř. před r. 1902.

Národnost německá. Živnostník. Entomolog-amatér, koleopterolog. Člen entomologické sekce Fysiokratické společnosti v Praze.

Žil a působil v Praze jako obchodník. V entomologii se zabýval sběrem a studiem brouků (Coleoptera). Sběry prováděl v Čechách, převážně na různých lokalitách v pražském okolí. Jako člen Fysiokratické společnosti byl ve styku s JUDr. Antonem Klímou, kterému přispěl koleopterologickými údaji do jeho práce Catalogus insectorum faunae bohemicae. VI. Die Käfer (Coleoptera) z r. 1902.

M E N D E L Gregor Johann

nar. 22.VII.1822 v Hynčicích u Oder - zemř. 6.I.1884 v Brně.

Národnost německá. Páter, opat starobrněnského kláštera. Přírodovědec, biolog, zakladatel moderní nauky o dědičnosti. Člen Přírodovědeckého spolku v Brně (Naturforschenden Vereines in Brünn) od r. 1862.

Absolvoval filozofický ústav při olomoucké univerzitě a vstoupil do kláštera, aby splnil přání své matky vystudovat teologii a tím si existenčně zabezpečit budoucnost. Stal se páterem Augustiánského kláštera v Brně a po krátkém období, kdy působil jako duchovní v nemocnici, začal v r. 1849 z popudu klášterního opata činnost učitele přírodopisu na gymnáziu ve Znojmě. Učitelskou práci však nekonal dlouho a vrá-

til se do kláštera, kde si vytvořil vlastní svět svobodného přírodovědce. Měl sbírky brouků, motýlů, herbáře i nerosty. V oknech pěstoval květiny a v klášterním bytě choval různé drobné živočichy. Prováděl také meteorologická pozorování a zabýval se myšlenkou předpovídat počasí. V r. 1853 začal své pokusy s křížením rostlin, kdy pěstoval a křížil více než dvacet druhů zahradních rostlin, z nichž později jeho volba padla na hrách. V r. 1856 přistoupil k vlastním pokusům s křížením hrachu, které prováděl osm let. V r. 1865 na schůzi Přírodovědeckého spolku v Brně přednesl výsledky svých výzkumů a v r. 1866 svou práci publikoval tiskem. Celých 35 let o jeho práci nikdo ve vědeckém světě neprojevil zájem a byla zapomenuta. Teprve v posledních letech devatenáctého století vědci různých zemí znovu Mendelovo dílo objevili a jeho genetická práce byla v r. 1900 znovu publikována. Veliký zájem o Mendelovu práci vyvolal i zájem o jeho osobu a posmrtně byly shromažďovány jeho rukopisy, poznámky, obrazový materiál i osobní věci.

Gregor Mendel svou přírodovědeckou činností zasáhl též do oblasti entomologie, a to nejen jako sběratel hmyzu, ale především vědecky v oboru včelařství. V r. 1871 nechal postavit v klášterní zahradě včelín, kde pokusně křížil různé rasy včel a zkoumal zákonitost dědičnosti v živočišné říši. V tomto výzkumu neuspěl pro v té době ještě neznámou složitost procesu rozmnožování včel. Přesto však neztratil o včelaření zájem a aktivně působil jako spolupracovník organizátora moravského včelařství Františka Živanského. Ve sbornících vídeňské zoologicko-botanické společnosti publikoval také dvě práce z užité entomologie o názvech: "Verwüstung von *Raphanus sativus* um Brüm durch die Raupe von *Scopolia margaritalis*" (3/1853), "Ueber *Bruchus pisi*" (4/1854).

B i o g r a f i e :

Babor J. F.: Ján Gregor Mendel. Naša práca, 1947, Bratislava, p. 582-583.

Orel V.: Gregor Mendel a současnost. (155. výr. nar.). Rovnost, 25.6. 1977, příl. p. 2.

Orel V.: Mendelův vědecký odkaz roku 1984. Biológia, 39., č. 3., 1984, p. 347.

Stehlík V.: Význam Mendelových objevů pro šlechtění rostlin. Za vysokou úrodu, 13., č. 7., 2.7.1965, 2 str. obálky.

Bár J.: Sto let od úmrtí Gregora Mendela. K významnému výročí UNESCO. Rudé Právo, r. 64., č. 3., 4.1.1984, p. 3.

Olejníček M.: Odhalil jedno z tajemství přírody. Lidová Demokracie, Příl. "Neděle s LD č. 1", r. 40., č. 5., 6.1.1984, p. 9.

M E N Š Í K Emanuel

nar. 18.VII.1850 v Chrudimi - zemř. 23.III.1913 v Pardubicích.
Národnost česká. Soudní úředník. Entomolog-amatér, lepidopterolog.
Členem Č. spol. ent. od r. 1908.

Bydlel v Chrudimi a pracoval tu jako úředník okresního soudu.

V entomologii se zabýval sběrem a studiem motýlů (Lepidoptera), jejichž faunistický průzkum prováděl ve východních Čechách, především v okolí Chrudimi. Napsal lepidopterologickou práci o názvu: "Motýlové okolí Chrudimě", kterou uveřejnil v Časopise Č. spol. ent., 6., 1909, p. 12-16, 52-64.

M E R T L Í K +

nar. - zemř.

Národnost česká. Státní úředník. Entomolog-amatér, koleopterolog.

Působil jako c.k. účetní úředník v Teplicích.

V entomologii se věnoval studiu brouků (Coleoptera), jejichž sběry prováděl na Teplicku i na jiných místech severních Čech. V polovině 19. století (kolem roku 1842) vlastnil rozsáhlou sbírku brouků s regionálním zaměřením na severní Čechy. Po Mertlíkově smrti přešla sbírka do majetku entomologa prof. MUDr. F. A. Nickerla v Praze.

+ Křestní jméno sběratele Mertlíka se nepodařilo zjistit.

M Ě Ř I Č K A Josef

nar. - zemř.

Národnost česká. Učitel. Entomolog-amatér, lepidopterolog. Členem Č. spol. ent. byl v letech 1909-1913.

Žil a působil jako učitel měšťanské školy v Náchodě.

Entomologii se věnoval již v devadesátých letech minulého století. Svědčí o tom publikované údaje jeho sběrů významných druhů motýlů z tohoto období (1895-1896) ve východních Čechách, které uvedl Emanuel Blatný senior v článku "Něco o nalezitých motýlů českých" (Čas. Č. spol. ent., 7., 1910, p. 50). Faunistický průzkum a lepidopterologické sběry Měřička prováděl v okolí Náchoda, ve Lhotě pod Hoříčkami a v okolí České Skalice, kde získal řadu vzácných druhů. Jako učitel přírodopisu se zabýval také výrobou učebních pomůcek pro školní kabinet. Prováděl vycpávání ptáků a savců, sestavoval účelně uspořádané sbírky hmyzu pro obecné i měšťanské školy a kolekce vzorně upraveného hmyzu k účelům volného kreslení. Za oceněné učební pomůcky mu byla udělena

M I K   Josef

nar. 23.III.1839 v Zábřehu na Moravě - zemř. 13.X.1900 ve Vídni. Národnost německá. Středoškolský profesor, školní rada. Nositel Řádu císaře Františka Josefa. Entomolog-amatér, dipterolog. Člen výboru zoologicko-botanické společnosti ve Vídni.

V letech 1850-1857 studoval na gymnáziu v Olomouci, kde 11.8.1857 složil maturitní zkoušku. Po maturitě odjel do Vídně a v období let 1857-1861 studoval na filozofické fakultě c.k. vídeňské univerzity. Věnoval se oboru učitelství a po úspěšně ukončených studiích převzal místo suplenta na gymnáziu v Gorici, kde působil až do roku 1865. Odtud přešel jako suplent na gymnázium do Lince. 2.4.1867 byl aprobován pro gymnaziální výuku přírodopisu, fyziky a matematiky a nastoupil místo profesora ve Freistadtu. Od r. 1871 až do svého penzionování v r. 1899 působil na Akademickém gymnáziu ve Vídni.

V entomologii se zabýval studiem dvoukřídleho hmyzu (Diptera). Ve svých dipterologických pracích popsal nejen nové druhy a rody dvoukřídlejších, ale zabýval se též studiem způsobu jejich života. Dipterologické sběry prováděl na Moravě, zejména v okolí Olomouce a později sbíral v okolí Vídně a na různých místech v Rakousku. Provedl též faunistický průzkum Dipter lázeňské oblasti Obladis v údolí horního Innu. Dipterologické práce publikoval ve spisech c.k. zoologicko-botanické společnosti ve Vídni a v časopise Wiener Entomologische Zeitung, který založil spolu s Ed. Reitterem a F. Wachtlem v r. 1882 a jehož byl též šéfredaktorem až do své smrti. Vedle vědeckých dipterologických spisů napsal také řadu školních učebnic a učebních textů pro vyučování přírodopisu žáků středních škol. Byl v osobním i písemném styku s řadou entomologických odborníků, např. v letech 1880-1893 s prof. G. Kraatzem v Berlíně a v r. 1889 s prof. Dr. Lucas von Heydenem ve Frankfurtu nad Mohanem.

B i o g r a f i e :

Latzel R.: Schulrath Josef Mik +. Nekrolog. Ztschr. f. d. Österr. gymnasien. 1901. Wien.

Brauer F.: Nekrolog Jos. Mik's. Wiener. Ent. Zeitung, 20., 1901, p. 1-4.

B i b l i o g r a f i e :

Index Litteraturae Entomologicae, Ser. II., Bd. 3., p. 100-103.

Wiener Entomologische Zeitung, 20., 1901, p. 4-7.

Rozkošný R.: Bibliography of Diptera in Czechoslovakia 1758-1965. (Mik J., p. 110). Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1971.

nar. 5.XII.1769 v Teplicích - zemř. 28.XII.1844 v Praze.

Národnost německá. Lékař, univerzitní profesor, botanik, entomolog.

Člen Královské české společnosti nauk v Praze, c.k. Vlastenecko-hospodářské společnosti v Čechách a Společnosti vlasteneckého muzea.

Vystudoval gymnázium v Praze a dále studoval na lékařské fakultě pražské univerzity, kde byl v r. 1793 prohlášen doktorem medicíny. Po studiích si zvolil jako svůj zamilovaný obor přírodní vědy, jmenovitě botaniku a entomologii. Byl ustanoven prvním profesorem botaniky lékařské fakulty a zastával funkci ředitele univerzitní botanické zahrady v Praze. Stal se sekretářem Vlastenecko-hospodářské společnosti a působil jako přední badatel v zemědělském ústavu hraběte Josefa Emanuela Canala z Malabailly, kde konal entomologické přednášky a prováděl první fytopatologické pokusy. Na svých přírodovědeckých vycházkách v Čechách dělal botanické a entomologické průzkumy, při nichž zjistil řadu nových druhů rostlin a hmyzu. Sběratelský zájem a pozornost věnoval zvláště dvoukřídlému hmyzu. Prostudoval čeleď dlouhosokovitých (Bombyliidae, Diptera) a poznatky zpracoval v práci "Monographia Bombyliorum Bohemiae" (Praha, 1796). V roce 1817 byl rakouským císařem vyslán na studijní cestu do Brazílie, kde v době od 11.2. do 16.3.1819 uskutečnil sběratelskou výpravu z Ria de Janeiro do Cabofrio. Na této vědecké exkurzi získal bohaté entomologické, zoologické a botanické sběry, které po zpracování odevzdal vídeňskému přírodovědeckému muzeu. Sběry brazilských přírodnin a vědecké poznatky zpracoval ve čtyřsvazkovém díle "Delectus Florae et Faunae Brasiliensis" (Wien, 1820-1825). Tímto brazilským průzkumem a zpracováním nádherně vypraveného díla získal vědeckou pověst i císařskou přízeň a stal se váženým badatelem v domácích i zahraničních vědeckých kruzích.

B i o g r a f i e :

Weitenweber W. R.: Nekrolog - Mikan J. Ch. Lotos, 2., 1852, p. 63-65.

Weitenweber W. R.: Dr. Johann Christian Mikan. Nekrolog. Vierteljahrsschrift für die praktische Heilkunde Prag, 2., Bd. 3., 1845, p. 174-175.

Oesterrheische National Enzyklopedie (Mikan J. Ch., p. 666). III., 1835, Wien.

Ottův slovník naučný (Mikan J. Ch., p. 288). Sv. 17., 1901, Praha.

Večerek B., Taizich J.: Jan Kristián Mikan (1769-1844). Vesmír, 56., 1977, č. 4., p. 126.

B i b l i o g r a f i e :

Index Litteraturae Entomologicae, Serie I., Bd. 3., (Mikan J. Ch., p. 822), 1928, Berlin-Dahlem.

M I K U L Á Š   Josef Boleslavský

nar. 1830   - zemř. 1892.

Národnost česká. Tiskař a nakladatel. Včelařský odborník a vydavatel včelařské literatury.

Byl majitelem tiskárny v Praze, kde v roce 1867 založil první český včelařský časopis "Včelař", jehož byl v letech 1867-1873 (roč. I. až VII.) též redaktorem. V letech 1877-1883 působil jako odpovědný redaktor dalšího včelařského časopisu "Český včelař". Josef Mikuláš byl po řadu let také aktivním a zkušeným organizátorem včelařských sjezdů v Čechách.

M I K V A S   Karel

nar. 5.VI.1915   - zemř. 3.III.1979 v Mladé Boleslavi.

Národnost česká. Zaměstnanec Automobilových závodů nár. pod. (AZNP). Entomolog-amatér, koleopterolog. Členem Čs. spol. ent. od r. 1947.

Po druhé světové válce převzal národní správu německé firmy B. Götze v Mimoni, odkud později přesídlil do Mladé Boleslavi, kde pracoval v Automobilových závodech n.p. až do svého odchodu do důchodu v r. 1976.

V entomologii se věnoval sběru a studiu brouků (Coleoptera) Československa. Prováděl faunistický průzkum Mladoboleslavska a zjištěné výsledky zpracoval do několika prací, které publikoval ve sborníku Městského muzea v Benátkách nad Jizerou "LABORES MUSEI" v letech 1967, 1969, 1975. Napsal "Brouci okresu mladoboleslavského - Carabidae - Col." (1967), spolu s autory P. Kunstem a Č. Podaným "Cerambycidae - Col. okresu Mladá Boleslav" (1969), "Nové druhy střevlíkovitých na Mladoboleslavsku, Col. Carabidae" (1975), "Druhy rodu Stenus (úženec) na Mladoboleslavsku" (1975) a společně s Č. Podaným "Mandelinkovití okresu Mladá Boleslav" (1975).

M I L L E R   František, Prof., RNDr., DrSc.

nar. 27.I.1902 v Kročehlavech - zemř. 24.I.1983 v Brně.

Národnost česká. Vysokoškolský profesor, vedoucí katedry zemědělské entomologie a fytopatologie AF VŠZ v Brně, praktický entomolog, arachnolog. Členem Čs. spol. ent. od r. 1935, čestným členem od r. 1974. Nositel vyznamenání Za vynikající práci, Zlaté medaile Gregora Mendela, Stříbrné plakety ČSAV za zásluhy o vědu a lidstvo. Člen domácích a zahraničních odborných společností.

Vystudoval reálku v Rakovníku s vyznamenáním a přešel na přírodovědeckou fakultu Karlovy univerzity v Praze, kde byl žákem významného českého zoologa prof. A. Mrázka. Po složení státní závěrečné zkoušky získal hodnost doktora přírodních věd a aprobaci pro učitelství na středních školách. Vykonal vojenskou prezenční službu a v r. 1929 odešel na Slovensko jako profesor učitelského ústavu ve Štubňanských Teplicích. Po dosažení definitivy přešel na gymnázium v Žilině a za okupace působil na gymnáziu v Jindřichově Hradci a na učitelském ústavu v Soběslavi, kde se účastnil ilegálního protinacistického odboje. Po válce se stal ředitelem soběslavského učitelského ústavu a v r. 1947 přešel jako habilitovaný docent na Vysokou školu zemědělskou v Brně. Převzal funkci vedoucího Ústavu použité entomologie a po reorganizaci se stal členem katedry zemědělské entomologie a fytopatologie. Po smrti prof. E. Baudyše převzal vedení této katedry a působil tu až do odchodu do důchodu.

Na Vysoké škole zemědělské v Brně byl F. Miller postaven před nové úkoly z oboru zemědělské entomologie, které aktivně řešil ve spolupráci s mladými entomologickými spolupracovníky. K rozvoji této vědní disciplíny rozhodně přispěl i zpracováním své obsáhlé knihy "Zemědělská entomologie", jejímž vydáním a dalšími studiemi z oboru hmyzích škůdců v zemědělství se Miller zařadil mezi naše přední biology. Stal se také vyhledávaným školitelem mladší vědecké generace a o jeho vědecké autoritě svědčí též jeho jmenování rektorem VŠZ v Brně.

Osobní vědeckou zálibou prof. Millera byl výzkum arachnofauny. Soustředil pozornost na řád pavouků (Araneae), který obohatil významnými poznatky z nálezů na faunisticky bohatém Slovensku i na mnohých lokalitách v českých zemích. Provedl arachnologický průzkum hadcové stepi u Mohelna a ve sborníku prací "Mohelno" zpracoval samostatný jeden díl o názvu "Pavouci z Mohelenské rezervace" (1944). Z dalších prací je možno jmenovat "Příspěvek k arachnologickému výzkumu jižních Čech" (1935), "Příspěvek k poznání pavoučí fauny Rakovnícka" (1941), "Pavoučí zvířena vrchovišť u Rejvízu v Jesenících" (1951) a jiné. V posled-

ních letech po odchodu z činné služby na odpočinek zpracoval klíčovou formou monografií našich pavouků se stovkami původních kreseb kritických taxonomických znaků, podložených vlastními výzkumy. Dokladová sbírka této práce se stala základní součástí materiálů Národního muzea v Praze. Prof. E. Miller jako první v Československu zvládl v úplnosti obtížný řád Araneae, obohatil naši i světovou vědu o nové rody i druhy pavouků a obohatil znalosti o československé arachnofauně desítkami nových druhů do té doby u nás neznámých. K Millerově počtě byly pojmenovány jeho jménem nový druh blanokřídlého hmyzu *Phaenoserphus milleri* Tomšík (1942) a nový druh jeskynního pavouka z Dalmácie *Meta milleri* Kratochvíl (1942).

B i o g r a f i e :

- Kratochvíl J.: Pohled na dosavadní pracovní výsledky prof. Dr. Frant. Millera. Zoologické listy, 6., 1957, p. 189-191.
- Povolný D.: Prof. Dr. František Miller šedesátník. Čas. Čs. spol. ent., 59., 1962, p. 207.
- Povolný D.: Šedesátiny prof. dr. Fr. Millera, DrSc. Živa, 10., 1962, p. 64.
- Skuhrový V.: Prof. RNDr. František Miller, DrSc. Živa, 15., 1967, p. 184.
- Řezáč M.: Prof. Dr. Miller sedmdesátníkem. Sborník ÚVTI-Ochrana rostlin, 8., 1972, p. 141-142.
- Anonym: Profesor František Miller sedmdesátníkem. Acta univ. agric. Fac. agronom. Brno, 20., 1972, p. 315-318.
- Svatoň J., Žitňanská O., Krumpál M.: Prof. RNDr. František Miller, DrSc. sedmdesiatpäťročný. Biológia, 32., 1977, p. 637-638.
- Čača Z.: K osmdesátinám profesora RNDr. Františka Millera, DrSc., Sborník ÚVTIZ-Ochrana rostlin, 18., 1982, p. 78-79.
- Kratochvíl J.: Životní dílo Prof. RNDr. Františka Millera, DrSc. Sborník ÚVTIZ-Ochrana rostlin, 19., 1983, p. 293-294.
- Gregor F.: Profesor František Miller died. Acta entomologica bohemoslovaca, 80., 1983, p. 76-77.
- Buchar J., Skuhrový V.: Za profesorem RNDr. Františkem Millerem, DrSc. Živa, 33., 1984, p. 60.

B i b l i o g r a f i e :

- Zoologické listy, 6., 1957, p. 191.
- Acta univ. agric. Fac. agronom. Brno, 20., 1972, p. 315-318.
- Smetana O.: Entomologická bibliografie Československa 1951-1960. (Miller Fr., p. 104, 172, 287). Academia Praha, 1969.

M I L E R   Ludwig

nar. 21.VIII.1820 v Lublani - zemř. 4.IV.1897 ve Vídni.

Národnost německá. Státní ministerský úředník. Entomolog-koleopterolog

Po studiích působil jako úředník na ministerstvu zemědělství ve Vídni.

Zabýval se vědeckým studiem brouků a faunistickým průzkumem četných území rakousko-uherské monarchie. Zpracoval Apiony a Staphylinidy okolí Vídně, sbíral nové druhy brouků v rakouských Alpách, popsal nové druhy z Maďarska a četně sbíral též na Slovensku. Byl jedním z prvních průkopníků koleopterologického průzkumu v obojích našich Tatrách a jejich předhořích. Výsledky průzkumu shrnul v práci "Eine Excursion in das Tatra-Gebirge" z roku 1859. Některé jeho významné údaje cituje též J. Roubal ve svém Katalogu Slovenska a východních Karpat.

M I L N E R   (Milhaus) František

nar. 5.XII.1884 v Lipanech u Čes. Brodu - zemř. 20.VI.1963 v Českém Krumlově. Národnost česká. Hospodářský správce a účetní. Entomolog-amatér, koleopterolog.

V 90. letech min. stol. studoval na reálném gymnáziu v Českých Budějovicích a na hospodářské škole v Kadani. Po studiích začal pracovat jako hospodářský správce statku v Dobrém Poli u Českého Brodu a později v Jetřichovicích na Sedlčansku. V době německé okupace spravoval na statku Klášter-Hradiště nad Jizerou a pak byl spolumájemcem dvorce Brnky nedaleko Roztok u Prahy. V letech 1946-1948 samostatně hospodářil v Muckově na Českokrumlovsku. V Českém Krumlově žil i později a pracoval zde jako účetní strojní traktorové stanice, vedoucí hospodářství Blatná při Státním statku Frymburk a manipulant na pile Vojenských lesů a statků v Horní Plané.

Entomologií se zabýval od mládí a věnoval se sběru a studiu brouků (Coleoptera). Sběry prováděl na četných lokalitách všech svých pracovních působišť ve středních Čechách, nejvíce se však jeho sběratelská činnost rozvíjela po druhé světové válce, kdy přišel do Českého Krumlova. Sbíral na Českokrumlovsku, v okolí Frymburka a Černé v Pošumaví a na řadě četných lokalit Šumavy. Byl v písemném styku s JUDr. Leo Heyrovským, kterému v padesátých letech zasílal sběry tesaříků z okolí Černé v Pošumaví. Vedle brouků sbíral v menším rozsahu též motýly, zakládal herbář a sbíral nerosty. Milnerovu koleopterologickou sbírku o rozsahu cca 13.000 exemplářů koupilo v šedesátých letech Šumavské muzeum v Kašperských Horách.

M I N Á Ř   Antonín

nar. 21.V.1870 v Kroměříži - zemř. 7.II.1946 v Kroměříži.

Národnost česká. Zlatník a hodinář. Entomolog-amatér, koleopterolog. V letech 1921-1930 za ČSR uveden v Entomologen Adressbuch A. Hoffmanna, Vídeň.

Žil a působil v Kroměříži na Moravě, kde vykonával zlatnické a hodinářské povolání. V letech 1890-1893 konal vojenskou službu v Bosně a Hercegovině. Jako český vlastenec byl veřejně činný v rodné Kroměříži, zvláště jako činovník Sokola a v souboru ochotnického divadla.

V entomologii se od konce 80. let min. stol. až do konce života věnoval výzkumu hmyzu, zvláště brouků (Coleoptera). Sbíral převážně v okolí Kroměříže, ale podnikal četné sběratelské exkurze i do jiných oblastí Moravy (Českomoravská vrchovina, Jeseníky aj.). V období své vojenské služby sbíral hmyz v okolí Sarajeva a Mostaru. Na Balkán podnikl později další výpravu zaměřenou na průzkum a sběr jeskynních brouků. V roce 1912 sbíral na jugoslávských ostrovech Hvaru a Krku, zde především v okolí letoviska Bašky. Udržoval styky s vídeňskými entomology, od kterých získával západoevropské a exotické brouky. Vedle entomologie se též zabýval akvaristikou a chovem různých drobných živočichů. Byl jedním z prvních kroměřížských akvaristů a teraristů, který úspěšně choval i mořské živočichy z Jadranu. Podstatná část Minářovy entomologické sbírky byla po jeho smrti zničena škůdci, zbylá část brouků o rozsahu cca 3.000 exemplářů byla zařazena do sbírky jeho vnuka RNDr. Jana Mináře, CSc., z Prahy.

M I N A Ř Í K   Bohuslav

nar. 1.IX.1889 ve Zlíně - zemř. 1966 v Břeclavi.

Národnost česká. Voják z povolání. Entomolog-amatér, lepidopterolog.

V letech 1912-1916 absolvoval obchodní akademii v Brně, kde maturoval 11.5.1916. Po maturitě nastoupil vojenskou službu a absolvoval školu pro záložní důstojníky. V roce 1918 získal hodnost poručíka, zůstal v aktivní vojenské službě a postupně byl povýšen na nadporučíka (1920) a kapitána (1929). Po rozpuštění československé armády německými okupanty odešel do výslužby.

V entomologii se s velkým zájmem zabýval sběrem a studiem motýlů (Lepidoptera). Prováděl faunistický průzkum v oblasti jižní Moravy, především na Břeclavsku, v okolí Radějova u Strážnice a v okolí Uherského Hradiště. Jeho lepidopterologická sbírka (Makrolepidoptera) v rozsahu 977 exemplářů je uložena v Regionálním vlastivědném muzeu v Mikulově na Moravě.

nar. 1.VII.1857 ve Vodňanech - zemř. 11.VIII.1945 v Písku.

Národnost česká. Lesnický odborník, budovatel lesnického školství, odborný spisovatel.

Studium gymnázia v Českých Budějovicích úspěšně zakončil maturitou a pak nastoupil lesnickou praxi na panství Libějovice u Vodňan. Po praktickém výcviku vstoupil na vyšší lesnickou školu v Bělé pod Bezdězem, odkud po absolvování nastoupil jednoroční vojenskou povinnost. V roce 1879 byl přijat do lesnických služeb schwarzenberského panství, kde působil na několika jihočeských panských poleších (Protivín, Český Krumlov a Chýnov u Tábora). V roce 1891 přešel do funkce vedoucího lesního a rybníčního hospodářství velkostatku Lnáře u Blatné. Ve Lnářích při správě svěřeného majetku rozvinul své velké vědomosti i organizační schopnosti a stal se vynikajícím a všeobecně uznávaným odborníkem v lesním a rybníčním hospodářství. Na lnářském velkostatku působil do r. 1925, kdy odešel na trvalý odpočinek do Písku. Velkou pozornost věnoval Mokřý také budování českého lesnického školství. Byl členem kuratoria píseckých lesnických ústavů, kde se přičiňoval o účelnou úpravu odborného vzdělání lesnického dorostu. V letech 1912-1922 byl redaktorem spolkového časopisu České lesnické jednoty.

V lesním hospodářství razil na svou dobu velmi pokrokové tendence, nebál se experimentovat, zvelebil trvale lesní porosty, o nichž správně předpokládal, že mají širší funkci v krajině, než je samotná těžba dřeva. Velký význam mají jeho práce z ochrany lesů proti hmyzím škůdcům, hlavně jeho poznatky o preventivních opatřeních při hrozících kalamitách bekyně mmišky. Z jeho hlavních prací možno jmenovat: "Pravé příčiny rozmnožení bekyně sosnové ve střední Evropě" (1920-21), "Státní správou delegování lesníci pro dozor ve věcech záplavy bekyně sosnové" (1922), vlastním nákladem vydal práci "Z mých zkušeností o bekyni sosnové" (1923). Z menších prací napsal: "Pod lepovým kruhem" (1908), "Štětconoh trnkový" (1908-9), "Náš přítel mravenec" (1921-22). Činnosti Th. Mokrého se dostalo zaslouženého uznání jmenováním čestným členem mnohých odborných spolků a vědeckých institucí. Roku 1929 byl počtěn jako první český lesník čestným doktorátem na Vysoké škole zemědělské v Brně.

B i o g r a f i e :

Frič J. a kol.: Velké vzory našeho lesnictví (Mokřý Th., p. 168-171).

ČSAZV - SZN Praha, 1958.

Naučný slovník lesnický (Mokřý Th., p. 1159), II. díl J-Q. ČSAZV - SZN

Praha, 1959.

Dyk V.: 30 let od smrti Theodora Mokrého. Vesmír, 54., 1979, p. 313.

B i b l i o g r a f i e :

Pfeffer A.: Bibliografie entomologického písemnictví Čech, Moravy a Slezska od roku 1800 - 1940. (Mokry Th., p. 239, 265, 285, 325, 342, 346). Čas. Čs. spol. ent., 47., č. 4., 1950.

M O L E K   Alois MUDr.

nar. 1.XII.1867 v Novém Strašecí - zemř.

Národnost česká. Lékař. Entomolog-amatér, koleopterolog. Členem Č. spol. ent. od r. 1907 do r. 1918.

Vystudoval lékařskou fakultu v Praze, kde promoval 6. října 1893. Od roku 1894 provozoval lékařskou praxi v Cítově a později byl lékařem ve Vysoké u Mělníka. V letech 1907-1918 působil jako c.k. plukovní lékař v Praze.

V entomologii se zajímal o sběr a studium brouků (Coleoptera). Sběry prováděl v pražském okolí, na Mělnicku a v r. 1910 též v okolí Jindřichova Hradce. Jako známého pražského sběratele, který zjistil v pražském okolí četné zajímavé druhy brouků, cituje dr. Molka prof. J. Roubal ve své práci "Historie pražské koleopterologie" z r. 1933. K počtě A. Molka byla v r. 1907 popsána nová aberace drobného střevlíka *Agonum dorsale* ab. *moleki* Rambousek.

M O L L E R   Daniel Viliam

nar. 28.V.1642 v Bratislavě - zemř. 25.II.1722 v Altdorfe.

Národnost slovenská. Univerzitní profesor.

Měl profesuru a vyučoval na bratislavském lyceu. V roce 1672 v důsledku náboženského pronásledování emigroval do Německa, kde se stal profesorem na univerzitě v Altdorfe.

Pro entomologii má z historického hlediska význam jeho latinský spis s názvem "Meditatio de Insectis quibusdam Hungaricis prodigiosis anno proxime praeterito, ex aere una cum nive in agros delapsis", vydaný ve Frankfurtu nad Mohanem v roce 1673.

M O R B I T Z E R   Libor

nar. 1822   -   zemř.

Národnost česká. Duchovní, kněz. Včelař a chovatel.

Působil jako katolický farář v Roubaníně u Jevíčka. Aktivně se věnoval včelařství a jako jeden z prvních začal úspěšně chovat kraňské včely. Byl spoluzakladatelem včelařského spolku na Moravě. Přispíval do časopisů Český včelař a Včela brněnská. V časopise Včela brněnská uveřejnil v roce 1870 svou práci "O pěstování včelích matek do zásoby v plemenáčcích".

M O U C H A   Josef, RNDr., CSc.

nar. 7.IV.1930 ve Slaném   -   zemř. 9.III.1972 v Praze.

Národnost česká. Přírodovědec, entomolog, vedoucí entomologického oddělení Národního muzea v Praze. Členem Čs. spol. ent. od roku 1945.

Studoval reálné gymnázium v Novém Bydžově, kde maturoval v roce 1949. Po středoškolském studiu přešel na přírodovědeckou fakultu Karlovy univerzity v Praze, kterou studoval v letech 1949-1953 a studium ukončil obhájením závěrečné diplomové práce "Vliv potravy na vývoj bekyně velkohlavé". Po krátké asistenci u prof. dr. J. Komárka na katedře všeobecné zoologie, nastoupil od 1.10.1953 do Národního muzea v Praze. V období let 1953-1956 byl vědeckým aspirantem, později působil jako vědecký pracovník. Od 1. ledna 1971 převzal funkci vedoucího entomologického oddělení Národního muzea v Praze 4-Kunraticích. V Národním muzeu spravoval sbírku řádu Lepidoptera a jeho práce byla zaměřena především na taxonomii, zoogeografii a faunistiku motýlů a dvoukřídlého hmyzu ČSSR a palearktické oblasti. Vedle lepidopterologického zaměření své práce věnoval v posledním období pozornost studiu řádu Diptera, zejména čeledi Tabanidae, Asilidae a Syrphidae. Za 20 let své entomologické činnosti uveřejnil přes 150 původních vědeckých prací, z nichž kolem 90ti je věnováno motýlům, přes 40 ovádovitým a ostatní zbývajícím skupinám dvoukřídlých. Při faunistickém výzkumu Československa věnoval zvláštní pozornost oblasti Kováčovských kopců, Tatranskému národnímu parku, Vihorlatu, Rychlebským horám, Králickému Sněžníku a Krkonoším. V evropském měřítku zpracoval řadu materiálů z Jugoslávie, Albánie, Bulharska, Turecka a Afghanistanu. Na Kavkaz uskutečnil exkurzi v r. 1957. V roce 1970 se zúčastnil první entomologické expedice do Íránu. Mimo vlastní činnost vědeckou se věnoval popularizaci entomologie v populárně naučných člancích a knihách, zejména o motýlech, vydávaných v nakladatelstvích Artia, Albatros, Práce a Mladé letá. V rámci

své muzejní práce se aktivně zúčastnil též činnosti v Ústředním muzeologickém kabinetu při Národním muzeu v Praze a je jedním ze spoluautorů publikace "Soupis entomologických sbírek v československých muzeích" z r. 1971.

B i o g r a f i e :

Anonym: Zemřel Josef Moucha. ABC mladých přírodovědců a techniků, 16., 1972, č. 18., p. 15.

Skuhravý V.: Za dr. Josefem Mouchou, CSc. Živa, 20., 1972, p. 142.

Hoberlandt L., Zahradník J.: + RNDr Josef Moucha, CSc. (1930-1972).

Acta entomologica bohemoslov., 70., 1973, p. 60-61.

Hoberlandt L.: Dr. Josef Moucha, CSc. - 1930-1972. Čas. Nár. muz., Odd. přír., 141., 1974, p. 223.

B i b l i o g r a f i e :

Smetana O.: Entomologická bibliografie Československa 1951-1960. (Moucha J., p. 26, 38, 116, 123-125, 128, 140-141, 172, 206, 287, 300). Academia Praha, 1969.

Smetana O.: Entomologická bibliografie Československa za rok 1974. (Moucha J., p. 202, 209). Entomologické problémy, Bratislava, 15., 1979.

Smetana O.: Entomologická bibliografie Československa za rok 1975. (Moucha J., p. 171). Entomologické problémy Bratislava, 16., 1980.

Rozkošný R.: Bibliography of Diptera in Czechoslovakia 1758-1965.

(Moucha J., p. 112-114). Vyd. Univerzita J. E. Purkyně, Brno, 1971.

Rozkošný R.: Czechoslovak Dipterological Literature 1966-1975. (Moucha J., p. 69-72). Folia Facultatis Scientiarum Naturalium UJEP Brno, 18., 6., 1977.

M R Á Z   J a r o

nar. 1880 v Čechách - zemř. 22.VII.1927 v Sta Anne u Sao Paulo v Brazílii. Národnost česká (český krajan v jižní Americe). Litograf. Dobrovolný sběratel hmyzu pro Národní muzeum v Praze. Dopisující člen Přírodovědeckého sboru NM a činný člen Společnosti NM v Praze.

Po ukončení školní docházky se vyučil povoláním litografického a po určitý čas pracoval v Čechách. Aby získal lepší životní a pracovní podmínky, odešel z Čech do ciziny a postupně žil ve Skandinávii, Belgii, Španělsku a v Německu, nikde však trvale nezakotvil. Nakonec se odstěhoval do Brazílie, kde se trvale usadil v Sao Paulu. Zde si se svou chotí naložil nový domov. Nejprve pracoval ve větším tiskařském

závodě a v polovině dvacátých let si zakoupil vlastní litografickou dílnu a osamostatnil se.

Od mládí projevoval velkou lásku k přírodě, jejíž nádherou byl v Brazílii tak uchvácen, že hned po svém příjezdu se ve volném čase začal věnovat sbírání přírodnin, z nichž si zvláště oblíbil sběry entomologické. Nejprve sbíral Staphylinidy pro dr. F. G. Rambouska z Prahy a po výzvě dr. J. Obenbergera českým krajanům v cizině začal zdarma aktivně sbírat hmyz pro Národní muzeum v Praze. V jeho zásilkách s bohatými entomologickými materiály velké vědecké ceny, bylo při odborném zpracování nalezeno velmi mnoho nových druhů. Dnešní sbírka z Mrázových sběrů čítá kolem 300.000 vypreparovaných exemplářů různého hmyzu, ponejvíce řádu Coleoptera. (Číselný údaj o rozsahu sběrů je převzat z publikovaných údajů dr. J. Obenbergera). Například z krasců rodu *Agrius* Steph. našel přes 100 nových druhů jen v tomto rodě. Hodně se také věnoval sběrům z podsevě v pralesovém humusu a z pařežové drti, kde získával hlavně malé druhy různých muscikolních a radicikolních skupin Coleopter. Zaslal několik tisíc kusů čeledi Buprestidae, dále zástupce čeledí Pselaphidae, Scydmaenidae, veliké počty Chrysomelidů, Curculionidů a Staphylinidů. Velice vysoký byl v zásilkách počet brouků kyjorohých (Nitidulidae, Erotylidae, Endomychidae a Coccinellidae). Kromě toho nasbíral mnoho Dipter, velké množství Hymenopter a Homopter. Dosti rozsáhlou kolekci tvoří jím získaní zástupci řádu Orthoptera a krásné druhy motýlů. Mráz měl zvlášť vyvinutý jemný pozorovací talent a bystrost úsudku, pracoval plánovitě a s rozmyslem. Dle návodů dr. Obenbergera si osvojil všechny v tropech do té doby nepoužívané sběrací metody, jimiž získal nejen největší možný počet sebraných kusů, ale zjistil jimi i velký počet druhů. Jeho zásilky byly doplňovány i fotografiemi biotopů a dlouhými dopisy s četnými informacemi o prováděných sběrech. Mráz studoval odbornou literaturu ve Sborníku entom. odd. NM a v Časopise Čs. spol. ent., které mu byly zasílány a s nevšedním zájmem sledoval i veškerou činnost Československé společnosti entomologické a entomologického oddělení NM, popsané v Obenbergerových dopisech. Mráz byl pravým vlasteneckým mecenášem entom. odd. NM, který se o rozsah jeho národních hmyzích sbírek zasloužil velkou měrou. Z úcty a obdivu k veliké Mrázově sběratelské obětavosti i k jeho životní počtě bylo odborníky jeho jménem pojmenováno mnoho jím nově získaných druhů brouků i jiného hmyzu. Např. z krasců *Pachyschelus* mrázi Obenb. (1925), *Sphenoptera* mrázi Obenb. (1927), *Agriaxia* mrázi Obenb. (1932), *Stigmodera* mrázi Obenb. (1932), z drabčičků *Stenaesthetus* mrázi Ramb. (1915), *Cryptobium* mrázi Ramb. (1924). Mrázovy sběry ze skupiny Hete-

romer určoval francouzský entomolog Maurice Pic, který rovněž některé nově popsané druhy věnoval Mrázovi k počtě. Jsou to *Ptilodaactyla mrázi* Pic (1928), *Anthicus mrázi* Pic (1928) a *Physcius mrázi* Pic (1928). Dr. A. A. Ogloblin pojmenoval z Brazílie nově popsaný blanokřídlý druh *Pseudoisobrachium mrázi* Ogloblin (1924).

B i o g r a f i e :

Obenberger J.: Sběry p. J. Mráze v Národním muzeu. Čas. Nár. muz., 96., 1922, p. 93-94.

Obenberger J.: Jaro Mráz zemřel. Čas. Nár. muz., Odd. přír., 101., 1927, p. 65-68.

Obenberger J.: Jaro Mráz +. Časopis Čs. spol. ent., 24., 1927, p. 77-80.

Obenberger J.: Nové druhy rodu *Agrilus* Steph. (Col., Bupr.). (Biografická zmínka o J. Mrázovi, p. 15). Sborník ent. odd. Nár. muz. v Praze, 11., 1933.

M R Á Z E K   Alois, Prof., PhDr.

nar. 19.VI.1868 v Příbrami - zemř. 26.XI.1923 v Praze.

Národnost česká. Zoolog, profesor zoologie, ředitel zoologického ústavu Karlovy univerzity v Praze. Řádný člen Královské České Společnosti nauk a člen České Akademie věd a umění. Čestný člen Přírodovědeckého klubu v Praze a člen Helminologické společnosti ve Washingtonu - USA. Členem Č. spol. ent. od roku 1905, čestným členem od r. 1922.

Vystudoval gymnázium v Příbrami, odkud po maturitě vystoupil na Karlovu univerzitu v Praze, kde se věnoval studiu přírodních věd, speciálně zoologii. V r. 1896 byl promován doktorem filozofie a stal se asistentem zoologického ústavu prof. F. Vejvodského, kde se v r. 1898 habilitoval docentem zoologie a v r. 1905 získal mimořádnou profesuru. Řádným profesorem byl jmenován v r. 1918 a v r. 1920 se stal ředitelem zoologického ústavu. Jako zoolog byl významným vědcem dobře známým i v cizině. Byl odborníkem v různých živočišných skupinách a ovládl téměř všechny obory zoologie. Studoval všeobecnou a srovnávací zoologii, zabýval se studiem klanonožců, tasemnic a ploštěnek, zpracoval významné práce o parazitických prvocích a vynikající studie v oboru cytologie a embryologie. Rovněž se velmi aktivně zajímal o problematiku ekologie. Mrázek měl neobyčejný dar sběratelský a nebylo pro něho druhů vzácných, protože věděl, kde a kdy je bezpečně nalézt. K jeho rozsáhlým vědomostem mu pomohla výtečná paměť, ale hlavně jeho ohromná píle ve studiu odborné literatury, kterou dovedl také kriticky ocenit.

Jako entomolog vynikl Mrázek především svými studiemi a pracemi o mravencích. Nespokojil se v té době uváděnými výklady o biologii a ekologii tohoto hmyzu, sám pěstoval po řadu let různé specíe mravenců ve formikáriích a stal se ve své době jedním z nejlepších českých myrmekologů. Jeho obsáhlá studie o mravencích, do které uložil svá dlouholetá pozorování, zůstala v rukopise, ale přece z této literární pozůstalosti byla v r. 1926 Čs. společností entomologickou vydána práce o názvu "Několik kapitol z biologie mravenců". Z dalších Mrázkových entomologických prací možno uvést "Myrmekologické poznámky" (1908), "Brachypterní mermithogyny u *Lasius alienus*" (1908), "K biologii smíšených kolonií *Tetramorium - Strongylognathus*" (1908), "Vodní hymenoptery" (1908), "O parthenogenesi včel" (1911), "O společnostech mravencích" (1919) aj. Jiná již téměř hotová díla zoologická (Učebnice všeobecné biologie a zoologie, Promorphologie a mikroskopická technika) zůstala bohužel vzhledem k jeho předčasné smrti pouze v rukopise. Profesor Mrázek byl také věrným příznivcem a aktivním spolupracovníkem Československé společnosti entomologické. Pro její rozrůstající se knihovnu propůjčil v zoologickém ústavu prostornou místnost na umístění a byl svým vlivem a styky osobně nápomocen při výměně časopisu Čs. spol. ent. s cizinou. K Mrázkově počtě in memoriam byl pojmenován nový druh krasce z Persie *Sphenoptera mrázeki* Obenb. (1927).

B i o g r a f i e :

- B.N. (Bohumil Němec): Profesor dr. Alois Mrázek. Vesmír, 1., 1923, p. 271-272.
- Šámal J.: Prof. Dr. Alois Mrázek. Časopis Čs. spol. ent., 20., 1923, p. 108-110.
- Štorkán J.: Prof. Dr. Alois Mrázek. Sborník Klubu přírodovědeckého v Praze. 1923-1924, Praha, 1924, p. 5-6.
- Štorkán J.: Univ. Prof. Dr. Alois Mrázek. Věda Přírodní, 5., 1924, p. 50-58.
- Rohlena J.: Drobná vzpomínka na prof. Dr. A. Mrázka. České Slovo, 1925.
- Hahn J.: Nekrolog prof. Dr. A. Mrázka. In: Mrázek A.: Několik kapitol z biologie mravenců. Ent. příručky Čs. spol. ent. č. XIV. Praha, 1926, p. 1.
- Anonym: Prof. PhDr. Alois Mrázek. Živa, 1., 1953, p. 90.
- Kolečka Z.: Stručné životopisy slavných přírodovědců. Dr. Alois Mrázek. Vesmír, 53., 1974, p. 382.
- Dyk V.: Univ. prof. PhDr. Alois Mrázek. Akvárium-terárium, 25., č. 3., 1982, p. 15.

nar. 23.XII.1923 v Liptovském Mikuláši - zemř. 26.IV.1975 v Bratislavě. Národnost slovenská. Přírodovědec, profesor parazitologie, akarolog a parazitolog. Nositel Státní ceny SSR z r. 1973, člen vědeckých kolegií speciální biologie ČSAV a SAV.

Začal studovat biologii na přírodovědecké fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě, odkud přešel na Karlovu univerzitu v Praze, kde studium ukončil v r. 1954. Po studiích nastoupil jako vědecký asistent v parazitologickém oddělení Biologického ústavu ČSAV v Praze. Z epidemiologického hlediska začal studovat obtížnou skupinu roztočů nadčeleďdi Gamasoidea. Zúčastnil se řady komplexních výzkumů přírodních ohnisek nálezů na domácích lokalitách i v zahraničních expedicích. Sledoval sezónní a populační dynamiku těchto roztočů, jejich specifiku vzhledem k hostiteli a jejich úlohu vektorů v přírodních ohniscích výskytu nemocí. V Biologickém ústavu ČSAV pracoval až do roku 1960, kdy přijal funkci vedoucího katedry zoologie na přírodovědecké fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě. V roce 1961 obhájil kandidátskou disertační práci a v roce 1964 se habilitoval v oboru parazitologie. V roce 1971 byl jmenován vysokoškolským profesorem.

Jako první v Československu zpracoval rozsáhlý materiál gamasoidních roztočů z našeho území, zvláště ze Slovenska, přičemž věnoval mimořádnou pozornost Vysokým Tatrám. Při zpracování tatranského materiálu našel dva nové druhy roztočů pro vědu *Haemagamasus bregetovae* a *Histiogamasus tatricus*. Zabýval se vztahem roztočů k jednotlivým vegetačním pásům ve Vysokých Tatrách a podal vyčerpávající přehled o roztočích z drobných savců z tohoto horského masívu. V dalších pracích přinesl řadu původních ekologických poznatků, významných především při studiu úlohy roztočů v epizootologii a epidemiologii některých přírodně ohniskových nálezů. Prof. Mrciak položil základy pro poznání roztočů řádu Parasitiformes také pro další evropské území a to na základě materiálů získaných osobně nebo získaných zahraničními pracovišti. Zúčastnil se četných výzkumných expedic v zahraničí - v Bulharsku, Jugoslávii, Polsku, Švédsku, Norsku a Dánsku. Sám nebo se spoluautory podal první zprávy o akarofauně z řádu Parasitiformes z drobných savců na území Albánie, Jugoslávie, Bulharska, Rumunska, Maďarska, Řecka a Mon-golska. Vedle akarologie se zabýval též fyziologií hmyzu, studoval metabolismus švába amerického a výskyt některých parazitických Dipter na Slovensku. Výsledky jeho práce byly uveřejněny ve více než 50 původních vědeckých publikacích a také publikoval mnoho populárně vědeckých článků. Jako pedagog vychoval řadu mladých perspektivních zoologů a

parazitologů, dbal o celkové zkvalitnění výuky a zainteresoval své spolupracovníky do vědecké a výzkumné práce. Rozsáhlá byla též jeho vědecko-organizační činnost i zastoupení v řadě vědeckých rad, komisí a orgánů.

B i o g r a f i e :

Rosický B.: Professor RNDr. Milan Mrciak, CSc. celebrates his 50th birthday. *Biológia*, 28., 1973, p. 865-870.

Vilček F.: 50th birthday of professor Milan Mrciak. *Acta fac. rer. nat. Univ. Comenium, zool.*, 19., 1973, p. 1-8.

Anonym: Mladé výročí československé akarologie. (RNDr. Milan Mrciak 50 let). *Živa*, 22., 1974, p. 60.

Dusbábek F.: Obituary of professor Milan Mrciak. *Acta entomologica bohemoslovaca*, 72., 1975, p. 428-429.

Rosický B.: Professor RNDr. Milan Mrciak, CSc. (23.12.1923 - 26.4.1975). *Folia parasitologica*, 23., 1976, p. 89-90.

Kminiak M.: Za prof. RNDr. M. Mrciakom, CSc. *Lynx*, 18., 1976, p. 150-151.

B i b l i o g r a f i e :

BIOLOGIA, 28., č. 11., 1973, p. 865-870.

M R Š T Í K Vilém

nar. 14.V.1863 v Jimramově - zemř. 2.III.1912 v Divákách u Hustopeče. Národnost česká. Spisovatel, prozaik, dramatik a literární kritik. Aktivní včelař.

Studoval gymnázium v Brně, odkud přešel do Prahy, kde v roce 1885 maturoval. Po ukončení střední školy studoval práva na pražské právnické fakultě a zároveň veden snahou zajistit si pravidelný příjem, přijal úřednické místo v pražské úrazové pojišťovně. Na jaře v roce 1889 z Prahy odešel ke svému bratrovi Aloisovi, který se v té době stal správcem školy v Divákách u Hustopeče. Zde našel Vilém Mrštík svůj trvalý domov a životní oporu ve vzájemné bratrské náklonnosti, kterou utužovalo dlouholeté soužití s bratrem a jejich společná činnost v literární práci.

Vedle práce literární začal Vilém Mrštík na začátku 20. století aktivně včelařit. Zamíloval si včely, oblíbil si jejich chovy a včelařské práce. Po několika letech včelaření se jeho včelín rozrostl na devadesát včelstev. Původní otcovy úly tzv. "moravské almárky", "čtyřpatrové slamáky" a "poloviční špalky" vyměnil za moderní nástavkové úly vlastní konstrukce, které měly dvoustěnné, teplé plodiště a lehké,

jednotěnné nástavkové medníky. Každé Mrštíkovo včelstvo mělo své poetické jméno - Světlušky, Terky, Cikánky, Divošky, Evy, Čmelky, Litice, Rebeky a jiné. Včelařský společenský život jej zaváděl mezi ostatní včelaře, s nimiž navazoval hluboké osobní přátelství. Znal většinu včelařských autorit nejen z Moravy a Čech, ale čile se stýkal i se včelaři z Horního Rakouska. Mrštík o své včelařské práci přemýšlel a zařídil si mnohá zlepšení i důmyslná zařízení (např. kladku na mechanické zvedání medníků, signalizátor rojení aj.), která mu usnadňovala práci na včelíně. Jeho nápady i vzorné včelařské nářadí a výrobky byly vystaveny na včelařských výstavách a jejich autor byl vyznamenán medailemi a diplomy. Byl v častém styku a spolupráci s čestným předsedou moravských včelařů, farářem Františkem Adamcem a se zakladatelem plemenitého chovu včelích matek na Moravě, ředitelem školy Ludvíkem Fialou.

B i o g r a f i e :

Kolektiv: Čeští spisovatelé 19. a počátku 20. století. (Mrštík V., p. 181-184). Československý spisovatel, 1982.

Mrštíková B.: Jak Vilém Mrštík včelařil. Několik poznámek. Olomouc, bez roku vyd., pp. 72.

Mrštíková B.: Mrštíkovy včely. Praha 1943, pp. 150.

Mrštíková B.: Vzpomínky. Díl I., II. Praha 1950, pp. 277, pp. 231.

Haragsim O.: Včelař Vilém Mrštík. Lidová Demokracie, příl. "Neděle s LD č. 11", r. 38., č. 66 z 19.3.1982, p. 9.

M U D R A   Josef

nar. 1853 - zemř. 1923.

Národnost česká. Učitel. Včelař a odborný publicista.

Žil v Partolicích u Nepomuku, kde byl řídícím učitelem základní školy. Vedle svého učitelského povolání aktivně včelařil a zabýval se včelařským písemnictvím. Sestavil a vydal "Stručný včelařský slovníček" (Plzeň, 1900).

M U L A Č   František

nar. 9.I.1867 v Žerčicích u Mladé Boleslavi - zemř. 19.III.1925 v Praze. Národnost česká. Kovodělník. Entomolog-amatér, koleopterolog.

Po ukončení povinné školní docházky se vyučil řemeslu kovářskému. Později se zaučil ještě v oboru kotlářství a po dlouhou řadu let pak pracoval jako kotlár v Ringhofferových závodech v Praze - Smíchově. Onemocněl chronickým plicním katarem, nemohl své těžké povolání vykonávat a proto byl v únoru r. 1907 z práce propuštěn. Velmi těžce shá-

něl zaměstnání a nakonec se uchytil při rozvozu mléka, což mu poskytovalo jen velmi skrovnou obživu.

Měl rád přírodu a zálibu našel v entomologii, která mu pomohla překonávat jeho životní těžkosti. Zabýval se studiem a sběrem brouků (Coleoptera), především měl zájem o čeleď Staphylinidae. Jako nemajetný omezoval své exkurze pouze na nejbližší pražské okolí (Košíře, Zlíchov, Prokopské údolí, Závist), odkud však přinášel velmi cenné a pozoruhodné nálezy. Některé jeho zajímavé koleopterologické sběry z okolí Prahy cituje Ant. Fleischer ve svém "Přehledu brouků ČSSR" (1927-30). V poměrně krátké době se naučil i cizím jazykům, takže si překládal potřebné údaje z odborných spisů latinských, německých, francouzských a anglických. Vědecká literatura byla druhou jeho nejmilejší zábavou a z vypůjčených publikací si opsal téměř vše, co mohl sehnat o Staphylinidech. Byl typem vzácného nadšence, který v entomologickém studiu a sběratelské činnosti našel svoji životní útěchu a radost. Mulačova sbírka českých brouků z pražského okolí o rozsahu cca 70.000 exemplářů je uložena v entomol. odd. Národního muzea v Praze.

B i o g r a f i e :

Rambousek F.: Morána - František Mulač. Čas. Čs. spol. ent., 22., 1925, p. 115.

M Ů L L E R   Antonín

nar. 1799 v Brně - zemř. 3.VII.1864 ve Fünfhausu.

Národnost německá. Státní úředník. Zoolog, entomolog-amatér, sběratel přírodnin.

Pracoval jako kancelista o.k. krajského úřadu v Brně, později v Olomouci. V roce 1851 odešel do výslužby a přesídlil do Vídně.

Měl rozsáhlou entomologickou sbírku všech hmyzích řádů a pěknou sbírku ornitologickou. Zpracovával a chystal vydat popis moravské zvěře ve 4 svazcích s litografickými obrázky. Práce byla v r. 1834 připravena k tisku, bohužel pro nezájem veřejnosti toto dílo vydáno nebylo. Úspěch měly dvě práce o škodlivém hmyzu v zemědělství a lesním hospodářství z let 1858 a 1859.

B i o g r a f i e :

Schwam W.: Müller Ant. und Jul., Naturforscher. Brünner Notizenblatt d. hist.-stat. Section, 1886, p. 10.

B i b l i o g r a f i e :

Index Litteraturae Entomologicae, Serie I., Bd. 3., p. 846.

M Ü L L E R   Josef

nar. 1836   -   zemř. 9.XI.1890.

Národnost německá. Cukrovarník. Entomolog-amatér, lepidopterolog. Člen entomologického spolku ve Štětíně kol. r. 1871.

Působil jako ředitel cukrovaru ve Vrdech u Čáslavi, později zastával funkci inspektora cukrovarů v Čechách.

V entomologii byl žákem prof. dr. Frant. Nickerla a zabýval se lepidopterologií. Sbíral v okolí Vrdů na Čáslavsku a po svém návratu z Csepregu v Maďarsku sbíral též u Josefova a v okolí Prahy, např. v červnu r. 1881 na Závisti u Zbraslavi. V pražském okolí věnoval svůj zájem především sběru a studiu drobných motýlů-Mikrolepidoptera. V r. 1864-1871 měl písemný styk s entomologem Juliem Ledererem ve Vídni a s kustodem c.k. vídeňského kabinetu Johannem Angelo Ferrarim.

Müllerova sbírka motýlů-Makrolepidoptera 4.909 ex. a Mikrolepidoptera 6.592 ex. je uložena v entomol. odd. Národního muzea v Praze.

M Ü L L E R   Julius

nar. 1822 v Brně   -   zemř. 1899 v Brně.

Národnost německá. Finanční úředník a obchodník. Entomolog-amatér, koleopterolog a lepidopterolog. Od r. 1862 byl členem Naturforschenden Vereins in Brunn a členem entomologického spolku ve Štětíně kol r. 1871.

Byl synem úředníka a sběratele přírodnin Antonína Müllera z Brna (1799-1864). Vystudoval gymnázium a techniku a začal pracovat jako účetní v brněnské továrně. Později se začal věnovat samostatné obchodní činnosti a jako obchodník Brně působil až do roku 1889, kdy odešel na odpočinek.

Julius Müller se od mládí zajímal o přírodu, hlavně o zoologii a entomologii. Z počátku pomáhal svému otci, se kterým zpracoval a vydal pro školní potřebu nástěnné přírodopisné tabule, jejichž obrazy sám nakreslil. Později pomáhal otci při zpracování nástěnných tabulí "Die schädlichen Forstinsekten", jakož i tabulí k Marquartovu dílu o jedlých a jedovatých houbách. Entomologií se zabýval přes dvacet let a ze svých sběrů sestavil dvě velké sbírky brouků a motýlů, sbíraných převážně na území Moravy a Slezska. Své nálezy také literárně zpracovával a práce publikoval v časopise LOTOS nebo ve sborníku německého přírodovědeckého spolku v Brně. Nejznámější prací je seznam moravských a slezských brouků "Verzeichniss der bis jetzt in Mähren und Oesterreichisch-Schlesien aufgefundenen Coleopteren" z roku 1862. Jeho koleo-

pterologický seznam se opíral o vlastní zaručené nálezy a o spolehlivé nálezy entomologů Ernesta Steinera a Franze Wildnera z Brna. Z dalších zajímavých prací možno uvést "Prodromus der Lepidopteren-Fauna von Brünns Umgebung" (Lotos, 1856), "Beitrag zur Höhlen-Fauna Mährens" (Lotos, 1859), "Beitrag zur mährischen Arachniden-Fauna" (Lotos, 1860). Svou literární entomologickou činnost zakončil dílem "Terminologia entomologica" s velikým množstvím obrázků, které sám nakreslil (nakl. C. Winiker v Brně).

Müllerova sbírka moravsko-slezských brouků, obsahující cca 1.600 druhů byla získána za 130 zl. rakouské měny přírodovědeckým spolkem v Brně, sbírka moravských motýlů se dostala do soukromého majetku ve Vídni. V letech 1856-1872 udržoval písemný styk s entomologem prof. G. Kraatzem v Berlíně a s kustodem c.k. zoologického kabinetu ve Vídni Johannem Angelo Ferrarim.

B i o g r a f i e :

Remeš M.: Z dějin zoologie na Moravě a ve Slezsku. Věstník Klubu přír. v Prostějově, 24., 1934-35, p. 5-10.

Heikertinger F.: List of a Julius Müller's papers. Koleopterologische Rundschau, 13., 1927, p. 89.

Schwam W.: Müller Ant. und Jul. Naturforscher. Brünner Notizenblatt d. hist.-stat. Section, 1886, p. 10.

B i b l i o g r a f i e :

Index Litteraturae Entomologicae, Serie I., Bd. 3., p. 848.

Index Litteraturae Entomologicae, Serie II., Bd. 3., p. 155.

Příloha 20.
 PORTRÉTNÍ SNÍMKY
 K SEZNAMU
 BIOGRAFIÍ
 ČS. ENTOMOLOGŮ

Kašpar Mašl

Alois Matějka

Vincenc Matina

Jaroslav Matoušek

Václav Maule

Karel Mazura

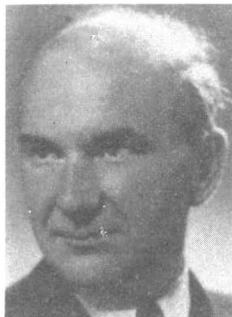

Leopold Melichar

Příloha 21.
 PORTRETNÍ SNÍMKY
 K SEZNAMU
 BIOGRAFIÍ
 ČS. ENTOMOLOGŮ

Josef Mik

Jan Kristián Mikan František Miller Antonín Minář

František Milner
 (Milhaus)

Josef Moucha

Alois Mrázek

